

KRAJSKÝ ÚŘAD
MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ
Odbor kultury a památkové péče
28. října 117, 702 18 Ostrava

Elektronický podpis: 20.7.2020
Certifikát autora podpisu :
Jméno : Mgr. Jan Vítalová
Vydal : PostSigne-Qualified C...
Platnost do : 3.8.2020 08:07:26-000 +02:00

Elektronický podpis: 20.7.2020
Certifikát autora podpisu :
Jméno : Mgr. Jan Vítalová
Vydal : PostSigne-Qualified C...
Platnost do : 3.8.2020 08:07:26-000 +02:00

Váš dopis zn.:

Ze dne:

Čj.:

Sp. zn.:

MSK 92263/2020
KPP/13796/2020/Kal
411.7.1 A5 N

Vyřizuje:

Telefon:

Fax:

E-mail:

Datum:

Mgr. Jakub Kaleta
595 622 489
595 622 126
posta@msk.cz
20. 7. 2020

Závazné stanovisko

Krajský úřad Moravskoslezského kraje, odbor kultury a památkové péče (dále jen „krajský úřad“), jako příslušný orgán státní památkové péče podle ustanovení § 28 odst. 2 písm. a) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státní památkové péči“) a podle ustanovení § 10 a § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), vydává podle ustanovení § 14 odst. 1 zákona o státní památkové péči a ustanovení § 149 odst. 1 správního řádu, na základě žádosti Statutárního města Opava, IČO: 00300535, se sídlem Horní náměstí 382/69, 746 01 Opava-Město, o vydání závazného stanoviska k návrhu na obnovu ve věci „Rekonstrukce střechy knihovny P. Bezruče v Opavě“, národní kulturní památky „Společenský dům (Obchodní a živnostenská komora) v Opavě“ (rejstř. č. ÚSKP ČR 423), na pozemku parc. č. 712/1 v k. ú. Opava-Předměstí, obec Opava, toto závazné stanovisko:

Krajský úřad, jako příslušný orgán státní památkové péče, dospěl k závěru, že navrhované práce spočívající v rekonstrukci střechy na budově národní kulturní památky „Společenský dům (Obchodní a živnostenská komora) v Opavě“, na pozemku parc. č. 712/1 v k. ú. Opava-Předměstí, jsou ve smyslu ustanovení § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči

p ř í p u s t n é **při splnění následujících podmínek:**

1. Nové vláknocementové šablony budou mít matný povrch, v barevném odstínu světle šedá (tzn. imitace světle šedého eternitu).
2. Spodní část (hrana) vláknocementové mansardové střechy bude v celém půdoryse (tj. všechny čtyři strany mansardové střechy hlavního traktu budovy) zakončena souběžně s patou parapetních říms tří vikýřů.
3. Orgánu státní památkové péče bude předloženo k odsouhlasení formou nové žádosti o vydání závazného stanoviska konkrétní návrh řešení (i se zakreslením do výkresové dokumentace) střešního

pláště v místě tří vikýřů na severozápadní straně budovy, s uvedením technického a technologického postupu prací a použitých materiálů, při obnově těchto prvků.

4. Před započítáním prací na pokládání vláknocementové krytiny, budou nejdříve zpracovány vzorky, které prokážou, že zvolené kladení vláknocementových šablon a jejich opracování při řešení detailů střechy (jako okraje, nároží, úžlabí, střední části mansardové hrany, okolí komínů a střešních otvorů), odpovídá předloženému záměru; v případě povrchové struktury a barevného odstínu vláknocementových šablon, také zda vzorky odpovídají výše stanovené podmínce č. 1 pro přípustnost zamýšlených prací. Takto provedené vzorky budou krajskému úřadu, odboru kultury a památkové péče předloženy k posouzení v rámci kontrolního dne. Poté co krajský úřad, odbor kultury a památkové péče bude konstatovat, že provedené vzorky odpovídají technologickým a vzhledovým požadavkům, lze tyto práce provést jako celek.
5. Před započítáním prací na zapravení omítek (po rekonstrukci střešních plášťů) vápenocementovou omítkovou směsí, budou nejdříve zpracovány vzorky, které prokážou, že zvolená struktura, zrnitost a barevný odstín povrchu nových omítek, odpovídá předloženému záměru. Takto provedené vzorky budou krajskému úřadu, odboru kultury a památkové péče předloženy k posouzení v rámci kontrolního dne. Poté co krajský úřad, odbor kultury a památkové péče bude konstatovat, že provedené vzorky odpovídají technologickým a vzhledovým požadavkům, lze tyto práce provést jako celek.

Součástí předložené žádosti je projektová dokumentace pod názvem „Rekonstrukce střechy knihovny P. Bezruč v Opavě“, vypracovaná společností DEKPROJEKT s.r.o., IČO: 27642411, Tiskařská 257/10, 108 00 Praha 10 – Malešice, zpracovaná Bc. Jakubem Michalčíkem a zodpovědným projektantem Ing. Pavlem Štajnrtem, zakázkové číslo: 2019-018752-MJak, v prosinci 2019, a počítá zejména s následujícími pracemi:

Bude provedena rekonstrukce střešního pláště všech šikmých střech objektu s vláknocementovou krytinou a falcovanou krytinou. V rámci rekonstrukce střešní krytiny bude nejprve provedena demontáž celé stávající krytiny (vláknocementové i falcované), poškozeného bednění a klempířských prvků střechy. Předpokládaný rozsah výměny stávajícího bednění za nové je cca 40-70%. Po demontáži taktéž proběhne prohlídka krovu u nepřístupných částí střechy nad vytápěným podstřešním prostorem pod falcovanou krytinou (kanceláře).

Na objektu jsou navrženy dvě skladby střešního pláště. Skladba S1 je dvouplášťová větraná střecha se sklonem $\geq 30^\circ$ a vláknocementovou krytinou. Skladba S2 je dvouplášťová větraná střecha se sklonem 4° - 10° a falcovanou krytinou.

S1 – skladba (střešní roviny se skládanou vláknocementovou krytinou)

- Vláknocementová krytina 400x400 mm
- Latě 50x40 mm přikotveny ke kontratátům (rozteč bude upřesněna dle vybrané krytiny a zaměření)
- Kontratátě 60x40 mm s větranou vzduchovou vrstvou, přikotveny k bednění a krokví, kontratatě podtěsněny pomocí těsnící pásky
- Doplňková hydroizolační vrstva lehkého typu, připevněná k bednění s přelepenými spoji a podtěsněním kontratatí
- Bednění z prken tl. 24 mm, impregnováno, kladeno na sraz, mechanicky kotveno k podkladu (výměna pouze poškozených prvků)

S2 – skladba (střešní roviny s falcovanou krytinou)

- Falcovaná krytina z TiZn s dvojitou stojatou drážkou, drážky opatřeny těsnícím páskem
- Strukturní dělicí vrstva s paropropustnou fólií a integrovanými samolepícími okraji
- Bednění z prken tl. 24 mm, impregnováno, kladeno na sraz, mechanicky kotveno k podkladu
- Kontralatě 60/80 s větranou vzduchovou vrstvou, přikotveny k bednění a krokům
- Monolitická fólie s dvěma funkčními polymerními vrstvami a nosnou vrstvou z netkané polypropylenové textilie. Spoje fólie přelepeny, kontralatě podtěsněny těsnící páskou.
- Bednění z prken tl. 24 mm, impregnováno, kladeno na sraz, mechanicky kotveno k podkladu (výměna pouze poškozených prvků)

Okapní žlaby, dešťové svody, žlabové kotlíky

Budou odstraněny stávající a osazeny nové okapní žlaby z titanzinkového plechu. Dešťová voda ze střešních žlabů bude svedena po fasádě pomocí svodů a napojena na stávající systém odvádění dešťových vod. Nástřešní žlab bude stabilizován přídatným „Z“ profilem. Stékání dešťové vody po římse bude zabráněno okapnicemi na okraji střechy. Okapnice bude vytažena za líc okraje střechy min. 30 mm. Stávající dešťové svody budou odstraněny a vyměněny za nové dešťové svody z titanzinkového plechu o DN = 200 mm. Stávající žlabové kotlíky budou ponechány nebo vyměněny. V případě výměny budou žlabové kotlíky zhotoveny stejného tvaru, včetně ozdobných prvků, materiálu a odstínu.

Prostupy

Veškeré prostupy odvětrání budou zakončeny nad novou střešní krytinou. Veškeré prostupy musí být vodotěsně a vzduchotěsně napojeny tak, aby z prostupů nemohl případný kondenzát odkapávat do podstřešního prostoru. Vzhledem na památkový charakter stavby, budou prostupy střechou opracovány stejným způsobem oplechování pomocí TiZn plechu jako v stávajícím stavu. Prostupy pro rozvody potrubí klimatizace nebudou vedeny přes komínové tělesa, ale na střeše budou osazeny systémová tvarovky pro vedení kabelů, kde budou tyto rozvody vedeny.

Hřeben

Hřeben střechy bude řešen překladem jedné strany krytiny přes druhou s přesahem 60 mm. Výběr strany přesahu se bude řídit umístěním stávajícího přesahu.

Úžlabí

Úžlabí bude realizováno jako klempířská konstrukce z titanzinkového plechu. Navržená šířka jedné strany úžlabí je 300 mm. Falcovaná krytina bude o úžlabí spojena jednoduchou ležatou drážkou a bude přesahovat oplechování úžlabí o 50 mm. Vláknocementová krytina bude přesahovat za oplechování úžlabí o 100 mm. Oplechování úžlabí bude při vláknocementové krytině ukotveno pomocí plechové příponky, která se ukotví pomocí vrutů do dřeva k bednění.

Mansardová hrana

Při změně sklonu mansardy bude vrchní krytina překrývat spodní krytinu minimálně o 30 mm. Detail změny sklonu bude realizován dle stávajícího řešení a krytina v daném detailu bude opracována shodně, jako je provedena ve stávajícím stavu, včetně shodného tvaru šablon a jejích kladení.

Dilatace v žlabech

Dilatace v žlabech bude řešena pomocí speciálních kusů pro dilataci v žlabech. Dilatační kus se spojí k žlabu pomocí vhodného lepidla. Na koncích spojovaných žlabů se odstříhnou návalky v délce 80 mm, vlepí se dilatace

a překryje záslepkou, která se připevní jen na jedné straně. Dilataci nástřešního žlabu je nutné provést každých 6 m a u podokapních žlabů každých 12 m.

Výměna oken a střešních výlezů

Stávající okna v podstřešním prostoru se vymění za nové okna o stejném provedení, členění, materiálu a odstínu. Stávající střešní výlezy budou rovněž vyměněny za nové o stejném provedení jako stávající. Střešní výlezy budou olemovány pomocí TiZn plechu tl. 0,7 mm. Lemování a napojení lemování na navazující konstrukce bude provedeno dle platných norem a montážních návodů výrobce krytiny s ohledem na zachování vzhledu stávajícího lemování konstrukcí.

Komíny a lemování komínů

Při zhotovení falcované krytiny u komínového tělesa bude krytina vytažena na komín, ukončená do drážky a drážka zatmelená těsnícím tmelem. Kolem komína je nutné provést zapuštěné oplechování výměn na původní bednění, stejně tak přední díl oplechování komína. Za komínem se provede nové bednění. Minimální výška lemování komínů při falcované krytině je 150 mm a při vláknocementové krytině je 120 mm. Nepoužívané komínové tělesa budou vyspraveny tak, aby bylo zabráněno zatékání vody.

Sněhové zábrany

Na střeších objektu budou navrženy sněhové zábrany systémem protisněhových háků. Rozmístění a počet háků bude stejné jako nyní. Samotný tvar a velikost háků bude dle stávajícího řešení.

Revizní lávky

U střešních výlezů na střeše bude navržena revizní lávka pro bezpečný pohyb ke komínům. Min. šířka stupně je 250 mm.

Zapravení omítek

Poškozené části omítek budou po rekonstrukci střešních plášťů zapraveny vápenocementovou omítkovou směsí se zrnitostí a barvou jako stávající omítka. Poškozená omítka se oseká až do soudržného podkladu, který se napenetruje a nanese se adhezí mýstek. Následně se vyhotoví nová omítka na takto upravený podklad.

Záchytný systém

Na střeše s falcovanou krytinou je navržen záchytný systém pro bezpečný pohyb na střeše. Záchytný systém je navržen dle platných norem. Střecha s vláknocementovou krytinou není koncipována jako pochůzí (nejsou určeny pro bezpečný pohyb osob), proto je záchytný systém navržen jenom na část střechy s falcovanou krytinou. Záchytný systém pozůstává z kotvicích bodů z nerezové oceli Φ 16 mm a základnou Φ 400 mm. Kotvicí bod je určen pro kotvení do dřevěného bednění. Kotvicí body se budou kotvit pomocí 24 ks vrutů do dřeva délky 60 mm. Minimální výška kotvicího bodu nad střechou je 300 mm. Ke kotvicím bodům je navrženo dočasné textilní lano (montážní lano) tl. 16 mm.

Bleskosvod

Bude provedena demontáž, montáž, úprava, revize stávající bleskosvodné soustavy. Budou zkontrolovány svody včetně upevnění, spoj. prvků i zkušebních svorek.

Odůvodnění:

Krajský úřad, jako příslušný orgán státní památkové péče, obdržel dne 19. 5. 2020 žádost, dle ust. § 14 odst. 1 zákona o státní památkové péči, o vydání závazného stanoviska k návrhu na obnovu ve věci „Rekonstrukce střechy knihovny P. Bezruče v Opavě“, národní kulturní památky „Společenský dům (Obchodní a živnostenská komora) v Opavě“, pod rejstř. č. ÚSKP ČR 423 (prohlášenou za národní kulturní památku Nařízením vlády č. 69/2017 Sb., ze dne 20. února 2017, o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky). Jelikož se jedná o obnovu národní kulturní památky, jsou dotčeny zájmy státní památkové péče.

Dne 27. 5. 2020 byla zaslána žádost (doručena 27. 5. 2020) odborné organizaci státní památkové péče, tj. Národnímu památkovému ústavu, o písemné vyjádření podle ust. § 14 odst. 6 zákona o státní památkové péči. Písemné vyjádření pod č. j. NPU-381/40283/2020 krajský úřad obdržel dne 19. 6. 2020, přičemž odborná organizace v něm doporučuje vydat přípustné závazné stanovisko s podmínkami pro přípustnost zamýšlených prací (citace kurzívou):

„1. budou zachovány proporce a způsob usazení trojice vikýřů ve střešní konstrukci v hlavním průčelí stavby směrem do ulice Nádražní okruh – nově navržená zesílená skladba střešního pláště nesmí předmětné konstrukce jakkoliv potlačovat.

2. detail řešení střešního pláště v místě stávajících vikýřů bude předložen ke schválení zástupcům památkové péče.“

S následným odůvodněním:

„Ad 1) Vzhledem k tomu, že se jedná o národní kulturní památku, tedy o objekt s nevyšším stupněm památkové ochrany, nelze připustit, aby byly jakkoliv narušovány celkové proporce stavby či jejích dílčích součástí, a to ani s ohledem na současné normy pro řešení skladby střešního pláště. Původní hmotové řešení a proporce stavby, včetně sklonu a tvaru střech zásadně přispívají k uchování jedinečných památkových hodnot, kvůli nimž byl objekt za NKP prohlášen. V místech, kde by provedení navrženého nového střešního pláště s latěmi a kontralatěmi mohlo potlačit hmotu předmětných vikýřů, je nezbytné tento systém adekvátně upravit a případně i zjednodušit, aby tak nedošlo k snížení památkové autenticity stavby.

Ad 2) Vzhledem k tomu, že detail řešení této části střechy není součástí předložených podkladů, požadujeme jeho dodatečné zpracování a předání k posouzení zástupcům památkové péče. Teprve poté bude možno objektivně posoudit dopad navržených prací na památkové hodnoty.“

Žadateli byla v souladu s ustanovením § 4 odst. 2 a § 36 odst. 3 správního řádu dána možnost vyjádřit se k podkladům pro vydání závazného stanoviska. Žadatel této možnosti využil a s podklady se seznámil dne 3. 7. 2020. K podkladům, ústně do protokolu pod č. j. MSK 81536/2020 sepsaného dle ust. § 18 správního řádu, uvedl následující (citace kurzívou):

„Z předmětné žádosti pod č. j. MSK 61832/2020 ze dne 19. 5. 2020, chci vyjmout respektive zúžit žádost, ve smyslu ustanovení § 45 odst. 4 správního řádu, o tyto práce: Elektrické topné kabely, výkon 20 W/M (uvedeno zejména ve výkresu D.1.1.b) 04 – Skladba okrajového lemování). Pro upřesnění uvádíme, že nebudou oplechovány falcovaným plechem parapety tří vikýřů na severozápadní straně budovy NKP (uvedeno zejména na straně 9 v D.1.1.a) Technická zpráva).“

K výše uvedenému zúžení žádosti podatele podle ust. § 45 odst. 4 správního řádu ve spojení s poslední větou ust. § 154 správního řádu krajský úřad uvádí, že se jedná o legitimní oprávnění žadatele disponovat s předmětem své žádosti. **Na okruh prací (tj. elektrické topné kabely a oplechování falcovaným plechem parapetů tří vikýřů na severozápadní straně chráněné budovy) uvedených ve výše citovaném protokolu bude proto nahlíženo, jako na práce, které nejsou součástí této žádosti o vydání závazného stanoviska.**

Žadatel dále do výše uvedeného protokolu uvedl, že (citace kurzívou): „v nové žádosti o vydání závazného stanoviska k řešení vikýřů (dle požadavku NPÚ č. 2 v písemném vyjádření); bychom rádi, také navrátili původní korunní římsy u vikýřů a navrátili i kónické hřebenáče na hřebeni a nároží celé (vláknocementové pouze S1 skladba) střechy (bude součástí nové žádosti o závazné stanovisko).“ K tomuto krajský úřad podotýká a taktéž velice vítá snahu žadatele, že chce v navazující nové žádosti o vydání závazného stanoviska, dořešit navrácení původních korunních říms u tří vikýřů a kónických hřebenáčů na hřebeni a nároží celé vláknocementové střechy, které byly v průběhu doby odstraněny. Jelikož tímto počinem by došlo k významné rehabilitaci původní architektonické podoby národní kulturní památky (pozn.: o postupných proměnách řešené střechy podrobně pojednáno viz níže.).

Podklady pro vydání závazného stanoviska jsou následující:

- Žádost o vydání závazného stanoviska pod č. j. MSK 61832/2020 ze dne 19. 5. 2020.
- Žádost o písemné vyjádření dle § 14 odst. 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči pod č. j. MSK 65370/2020 ze dne 26. 5. 2020.
- Písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče pod č. j. MSK 75905/2020 ze dne 19. 6. 2020.
- Záznam o určení osoby oprávněné provádět úkony v řízení pod č. j. MSK 79523/2020 ze dne 26. 6. 2020.
- Protokol pod č. j. MSK 79524/2020 ze dne 26. 6. 2020.
- Výzva k seznámení s podklady pro vydání závazného stanoviska pod č. j. MSK 79525/2020 ze dne 26. 6. 2020.
- Protokol pod č. j. MSK 81536/2020 ze dne 3. 7. 2020.

Krajský úřad dále vycházel z odborných podkladů, jako zejména z odborné literatury a článků a evidenčního listu nemovité kulturní památky (např. Stavebně historický průzkum, Ataris 9/2000; Leopold Bauer - Heretik moderní architektury, Jindřich Vybíral, Academia 2015, ISBN: 978-80-200-2417-6). Informace z těchto zdrojů posloužily jako podklady k věcným závěrům a jako odborný materiál k úvodu do problematiky.

Současná podoba řešené střešní konstrukce národní kulturní památky je správnímu orgánu známa z jeho úřední činnosti a kontrolních dnů stavby. Jedná se o mansardovou střechu doplněnou třemi vikýři na severozápadě a jedním mohutnějším vikýřem na jihozápadě. Hydroizolační vrstvu střechy tvoří především skládaná krytina z vláknocementových šablon (v barevném odstínu tmavě šedá až hnědá) a na části střechy s nízkým sklonem lemující prosklený světlík je falcovaná krytina bez povrchové úpravy. Odvodnění střech je řešeno především nástřešním žlabem z klempířské konstrukce a odvodnění vikýře na jihozápadě je řešeno podokapním žlabem. Nosný systém střechy je dřevěný vaznicový.

Ke stavu střechy, který bylo možno v tuto chvíli zjistit, lze konstatovat, že daná střešní konstrukce vykazuje degradaci a závady rozdílného charakteru a rozsahu. Jedná se převážně o rozsáhlé mapy a stopy po zatékání

srážkové vody, na dřevěném bednění (obdobnou degradaci vykazují lokálně i některé krokve či vazné trámy) způsobené s největší pravděpodobností, jak v minulosti (v průběhu druhé poloviny 20. století, zejména v roce 1999 provedena kompletní rekonstrukce střechy), tak dožilostí a poškozením stávajících vláknocementových šablon a klempířských prvků střechy, ale taktéž nedostačujícím odvětráváním celé střešní konstrukce. Dalšími závadami jsou například lokální koroze a zvlnění falcované krytiny či lokálně nefunkční oplechování okrajů střechy způsobující zatékání srážkové vody po budově a následné odlupování omítek fasády, atd.

Správní orgán zhodnotil veškeré podklady jednotlivě a ve vzájemných souvislostech, přičemž dospěl k následujícím závěrům:

Národní kulturní památka je jedinečná pro svoje historické, urbanistické, architektonické a umělecko-řemeslné hodnoty dokládající stavební vývoj objektu, který je unikátním příkladem tradicionalistické architektury počátku 20. století. Městský dům kultury Petra Bezruče byl vystavěn v letech 1909 – 1910 podle projektu krnovského rodáka a architekta Leopolda Bauera, který je také autorem návrhů vstupních zdobených dveří a všech svítidel, ozdobných mříží, kování, které se v budově nacházejí. Stavba na Nádražním okruhu v Opavě je pojata jako volně stojící dvoupatrová monumentální budova se zadním křídlem, půdorysně založena ve tvaru písmena T. Na výzdobě budovy, která je zdobena uměleckými díly, vyjadřující vztah k výrobě, řemeslům a obchodu ve Slezsku se podílela řada předních umělců a řemeslníků z dané lokality. Autorem návrhu vitráží ve velkém zasedacím sále je Malíř Adolf Zdražila. Další slezský umělec, sochař Josef Obeth, je autorem čtyř plastik nad hlavním vchodem do budovy a 16 kamenných reliéfů na fasádě. K chráněným hodnotám předmětného objektu dále patří především architektonické a urbanistické řešení, prostorové a hmotové uspořádání, dochované původní konstrukční materiály a dekorativní členění fasády, výplně otvorů. Významnou památkovou hodnotu představují vzhledem k poměrně intaktně dochovanému interiéru, vnitřní movité vybavení a konstrukční části budovy.

Co se týče kulturně-historických hodnot samotné střešní konstrukce, tak je v této souvislosti úvodem nutno poznamenat několik skutečností. Je zřejmé, že od doby vzniku budovy, tj. období 1909-1910, prošla, jak samotná budova, tak nyní řešená střecha, svým postupným stavebně-historickým vývojem. Kdy s porovnáním současného dochovaného stavu střešní konstrukce s archivní fotodokumentací a dobovými pohlednicemi (viz protokol pod č. j. MSK 79524/2020, součástí spisu) a také odbornými poznatky obsaženými ve výše uvedeném stavebně historickém průzkumu (dále jen „SHP“), je zjevné, že v průběhu 20. století především v jeho druhé polovině, bylo na předmětné střešní konstrukci postupně provedeno množství stavebních úprav a utilitárních zásahů, které pozměnily původní architektonické a estetické řešení z let 1909-1910 a vtiskly ji, nynější podobu. Jedná se zejména o tyto stavební změny: umístění mohutného vikýře na jihozápadě v místě dvou malých vikýřků. Odstranění všech korunních bočních říms u tří vikýřů a jejich nahrazení vyskládanou vláknocementovou šablonou. Odstranění kónických hřebenačů na hřebeni a nároží celé střechy. Zkrácení minimálně jedné řady vláknocementových šablon v celém půdorysu střechy hlavního traktu, kdy tímto došlo k posunutí spodní hrany vláknocementové krytiny nad parapetní římsy zmíněných tří vikýřů a tím nárůstu lemování s falcovaného plechu a oplechování souvisejících detailů střechy. Oplechování vrchních parapetních říms tří vikýřů. V okolí proskleného světlíku na falcované krytině byla instalována z důvodu provozně-funkčních novodobá zařízení a kabeláže. K jedné výraznější změně, a to nahrazení původní azbestocementové krytiny (tzv. eternitu) za vláknocementovou krytinu, je nutné podrobněji uvést, že tyto náhrady za jiný druh krytiny z důvodu zdravotní závadnosti eternitu jsou běžnou záležitostí, nicméně v případě budovy národní kulturní památky zde v předešlých obnovách střechy došlo k nežádoucímu užití šablon imitujících břidlici (nikoliv eternit) či užití vláknocementových šablon v tmavě šedém až hnědém odstínu; a lze tak říci, že stávající barevnost a na některých úsecích i struktura krytiny nemá v současnosti ve vztahu

k dané památce historické opodstatnění; což důrazně podotýká ji odborný závěr ke střešní krytině ve SHP (citace kurzivou): „...Původní azbestocementové čtvercové a šupinové šablony krytiny obchodního názvu ETERNIT, charakteristické světle šedou barvou dotvářely téměř monochromní exteriér této stavby. Náhradou eternitu šablonami imitující břidlici v černé barvě dochází k zásadnímu nepochopení architektovy autorské vize a závažné památkové závadě.“ A lze tak říci, že současná hodnota řešené střechy spočívá zejména v jejím základním architektonickém tvaru, sklonu a hmotě (dřevěný krov, typ mansardové střechy) s dochovanými konstrukčními prvky (vikýře, mohutný prosklený světlík) a řemeslně provedenými detaily (navazující profilované římsy při lemu střechy či vikýřů, kovové ozdoby střechy a jejich umístění, komínové tělesa), ale i odkazu na původní technické řešení některých částí střechy (jako kladení šablon a jejich tvar, užití falcovaného plechu jakožto funkčně-estetického výrazového prvku střechy, atd.).

Cílem navrhované rekonstrukce je obnova hydroizolační funkce střechy a zlepšení odvětrávacího systému střechy pro přirozené odvádění vlhkosti z konstrukce střechy a samotného objektu. V rámci rekonstrukce střešní krytiny bude nejprve provedena demontáž celé stávající krytiny (vláknocementové – označené v PD jako skladba S1 a falcované – označené v PD jako skladba S2), klempířských prvků střechy (oplechování, okapních žlabů, dešťových svodů, sněhových zábran, bleskosvodů, atd.) a poškozeného bednění (předpokládaný rozsah výměny stávajícího bednění za nové je cca 40-70%).

Na chráněném objektu bude následně instalovaná nová skladba střešního pláště. Střešní část (skladba S1) bude provedena jako dvouplášťová větraná střecha se sklonem $\geq 30^\circ$ v souvrství: vláknocementová krytina, latě na kontralatě s větranou vzduchovou vrstvou, doplňková hydroizolační vrstva lehkého typu (difúzně otevřená fólie lehkého typu) a dřevěné bednění z prken. Střešní část (skladba S2 s falcovanou krytinou z TiZn) bude dvouplášťová větraná střecha se sklonem $\geq 4^\circ - 10^\circ$ v souvrství: falcovaná krytina z TiZn s dvojitou stojatou drážkou, strukturní dělicí vrstva s paropropustnou fólií, dřevěné bednění z prken, kontralatě s větranou vzduchovou vrstvou, monolitická fólie s dvěma funkčními polymerními vrstvami a nosnou vrstvou z netkané polypropylenové textilie, dřevěné bednění z prken. Takto navržený způsob nové skladby střechy (skladba S1 a skladba S2), je adekvátním řešením, které komplexně obnoví hydroizolační funkci střechy a do budoucna zabráni nežádoucím průnikům vlhkosti z klimatických vlivů (dešť, sníh, atd.). V této souvislosti je možno zmínit, že největším zdrojem vlhkosti je zejména srážková voda zatékající do konstrukcí porušenou střešní krytinou a v důsledku deště hnaného větrem i spárami v střešních detailech. V případě nové skladby střechy těmito nežádoucím klimatickým vlivům bude zamezeno především novou střešní krytinou (vláknocementové šablony a falcovaný TiZn plech) a klempířskými prvky (oplechování apod.) a také doplňujícími pomocnými hydroizolačními vrstvami (užití hydroizolačních fólií) umístěnými na dřevěném bednění.

Podstatou navržené nové skladby je současně zlepšení odvětrávacího systému střechy a tím zajištění přirozeného odpařování vodních pár. Neboť si je nutné uvědomit, že dalším významným zdrojem vlhkosti střešní konstrukce je voda kondenzovaná (v případě této střešní konstrukce nevyjímaje, viz výše stávající stav skladby střechy). Vlhkost se v tomto případě dostává pod střešní krytinu prostřednictvím vlhkosti obsažené ve vzduchu, která zkondenzuje na chladnějších místech konstrukce (teplota rosného bodu). Co se týče odvětrávání střechy s vláknocementovou krytinou tak to bude založeno na proudění vzduchu od okapu po hřeben střechy (při hřebenu střechy budou umístěny větrací tvarovky, odkud se bude vzduch odvádět) pomocí kontralatí s vytvořenou vzduchovou mezerou. Pro zajištění odvětrání půdních prostorů budou ještě vytvořeny v dřevěném bednění příváděcí otvory u okapu s odváděcími otvory u hřebene. V případě střechy s falcovanou krytinou, která nebyla doposud větraná, bude větrání založeno na cirkulaci vzduchu od příváděcích otvorů k odváděcím otvorům. Příváděcí otvory budou umístěny u okapu a zakryty větracími mřížkami z tahokovu. Odváděcí otvory budou u stěny proskleného světlíku zakryty oplechováním. Větrací mezeru zde

tvoří zejména kontralatě s větranou vzduchovou vrstvou, mezi dvěma dřevěnými bedněmi z prken. Lze tak souhrnně říci, že navržené ventilační mezery a s tím spojené intervence v střešní konstrukci pro přirozené odvětrávání střechy budou účelným řešením, aby se pod střešní krytinou či na nosných konstrukcích krytiny (latě, kontralatě, bednění, krokve) dlouhodobě nehromadila vlhkost, která je zárodkem vzniku plísní, hnilob a jiné koroze, a tím rovněž nebyla oslabena funkce střechy; což bude mít příznivý vliv na celkovou životnost střešní konstrukce jako takové.

V rámci této obnovy střechy budou taktéž komplexně vyměněny či opraveny dožilé a narušené doprovodné střešní konstrukce a klempířské prvky (např. střešní okna a výlezy, okapní žlaby, dešťové svody, žlabové kotlíky, sněhové zábrany apod.), a taktéž upraveny nebo nově instalovány provozně-funkční a ochranné prvky střechy (např. revizní lávky, záchytný systém pro bezpečný pohyb osob na střeše, bleskosvod, atd.), což přispěje ke zlepšení ochrany budovy a také lepšímu přístupu k provádění pravidelné údržby střechy.

Krajský úřad uvádí následující odůvodnění k uloženým podmínkám ve výrokové části tohoto závazného stanoviska:

Podmínky č. 1. a č. 2. pro přípustnost zamyšlených prací, jsou stanoveny zejména za účelem rehabilitace chráněného objektu, respektive obnovení původní podoby těchto částí střešní konstrukce z období 1909-1910 a ve své podstatě i autorského architektonického záměru architekta Leopolda Bauera, který byl postupně v průběhu druhé poloviny 20. století více méně stavebními zásahy pozměněn a zjednodušen (o stavebních úpravách a vývoji předmětné střechy viz výše).

Podmínka č. 3 pro přípustnost zamyšlených prací požadující předložení konkrétního návrhu řešení k odsouhlasení formou nové žádosti o vydání závazného stanoviska, byla stanovena vzhledem k tomu, že předložený návrh je v této části příliš obecný. Bez uvedení konkrétního vizuálního řešení, technického a technologického postupu prací a použitých materiálů nemůže orgán státní památkové péče komplexně posoudit dopad prací na hodnoty těchto částí národní kulturní památky.

Podmínky č. 4 a č. 5 pro přípustnost zamyšlených prací, byly stanoveny z důvodu, že se v tomto případě jedná o technicky a technologicky složité uchopitelnou problematiku a správní orgán tak bude mít možnost si nejdříve na vzorcích ověřit, že prováděcí firma byla schopna pochopit hloubku problematiky a práce přiměřeně těmto problémům realizovat.

K podmínkám uvedeným v písemném vyjádření pod č. 1. NPU-381/21055/2020 krajský úřad uvádí následující:

Podmínka č. 1 v rámci písemného vyjádření odborné organizace státní památkové péče podmiňující přípustnost zamyšlených prací, nebyla do tohoto závazného stanoviska přejata. Neboť takto stanovenou podmínku v písemném vyjádření odborné organizace státní památkové péče nemůže krajský úřad ze zákonného důvodu do výroku závazného stanoviska uložit, jelikož je formulovaná neurčitě. Z takto formulované podmínky není seznatelné, jaké „proporce“ a „způsob usazení“ trojice vikýřů má být respektován, když je nutné současně vzít v potaz, že nynější podoba vikýřů, jak již bylo řečeno a prokázáno výše v odůvodnění, doznala v průběhu času řadu změn, a jejich autenticita respektive původní podoba konstrukčního řešení, stávajícímu dochovanému stavu neodpovídá. K tomuto krajský úřad podotýká, že v souvislosti s řešením navazujících detailů vikýřů, byla stanovena podmínka č. 3 pro přípustnost zamyšlených prací k předložení nové žádosti o vydání závazného stanoviska.

Podmínka č. 2 v rámci písemného vyjádření odborné organizace státní památkové péče, podmiňující přípustnost zamýšlených prací byla přejata do závazného stanoviska, a to formou podmínky č. 3 pro přípustnost zamyšlených prací stanovenou ve výrokové části tohoto závazného stanoviska.

Závěrem lze souhrnně říci, že navrhovaná obnova střechy při splnění výše uvedených podmínek ve výroku závazného stanoviska, přispěje k odstranění nežádoucího stavu této části národní kulturní památky, a zároveň se prodlouží její životnost do budoucna. Taktéž dojde, k určité rehabilitaci původní podoby této střešní konstrukce, což bezesporu přispěje k její lepší prezentaci a pochopení kulturně-historických hodnot. Krajský úřad současně konstatuje, že navržená rekonstrukce střechy je koncipována tak, že se může stát vzorovou obnovou národní kulturní památky, jelikož spojuje nadstandardní technické a funkční řešení, které naplňuje nároky a parametry kladené na nejnovější střešní krytiny a současně se snaží co nejvíce svým principem, především z funkčně-estetického hlediska, přiblížit k historicky doloženému či předpokládanému původnímu stavu této památky.

Poučení:

Závazné stanovisko není samostatným rozhodnutím ve správním řízení (ve smyslu § 67 odst. 1 správního řádu), ale úkon učiněný dotčeným správním orgánem na základě zákona (§ 149 odst. 1 správního řádu a § 44a památkového zákona).

Ing. Karin Veselá
vedoucí odboru kultury a památkové péče

Po dobu nepřítomnosti zastoupená
Mgr. Karin Vitáskovou
vedoucí oddělení památkové péče

Rozdělovník:

1. Žadatel: Statutární město Opava, IČO: 00300535, se sídlem Horní náměstí 382/69, 746 01 Opava-Město.
2. Na vědomí: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě, Korejská 12, 702 00 Ostrava.